ELTOS BIULETENIS

Lozoraičių biblioteka

E Nr.7(20) 1947 m. liepos 15 d.

I R O A T E I N A N T

Koks bus IRO?

Likviduojamos UNRRA-os pareigas parima IRO. Naujoji globos įstaiga dar tik organizuojama. Gegužės mėn. Šveicarijoje parengiamosios komisijos konferencijoje daugis atstovų nepagailėjo priekaištų UNRRA-i ir ragino, kad jos keliu neitų IRO. Net rezoliucija referentas, pasiūlęs išreikšti UNRRA-i padėką, savo pasiūlymą pats atsiėmė

UNRRA-i prikišama, kad joje buvo susisukę lizdus bolševikų agentai; kad joje daug pasinaudoję tremtiniam skirtom gėrybėm avantiuristai ir spekuliantai; kad jos administracinis aparatas buvo labai brangus ir suėsdavo žymią dalį pinigų, skirtų šalpai.

Pasiūlius perimti iš UNRRA-os jos paruoštą personalą 1900 tarnautojų sutikta su kompromisu priimti juos trim mėnesiam.

Populiarūs buvo du šukiai: taupymas, tremtinių grąžinimo akcija. Pirmasis šūkis davė gerą argumentą tremtinių privačiom globos organizacijom pasiūlyti IRO savo bendradarbiavimą. Žemiau suminėtos organizacijos įteikė savo bendrą memorandumą, žydai savo memorandumą skyrium. Memorandumų tikslas - įtikinti IRO parengiamąją komisiją, kad tremtiniai patys gali atlikti visą globos paskirstymo darbą. Tuo būdu administracinis aparatas visai suprastėtų ir atpigtų. Šitas argumentas buvo rastas labai pagristas ir konferencija nutarė priimti patį principą, kad tremtiniai būtų įtraukti į IRO darbą.

Kaip tai bus padaryta konkrečiai, turės paaiškėti kitose konferencijose, kurių artimiausia įvyksta liepos 15 d.

Tremtinių įtraukimo idėjai palankus pats paruošiamosios komisijos pirmininkas Ponsot , nepalankus, gen.sekretorius Altmayeris (jis kategoriškai buvo atmetęs tremtinių dalyvavimą!) ir 7 jo patarėjai (Judin, Icker ir kt.). Tremtinių globos organizacijų atstovai dalyvavo šioje konferencijoje kaip stebėtojai. Visi laikėsi vieningai. Lietuviam atstovavo min. E.Turauskas. Kitoje konferencijoje visiem baltam tremtiniam atstovaus Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas Dr.D.Jasaitis, kuris galės pateikti konkrečios medžiagos ir pasiūlymų. (E).

LTB vyr. komitetas USFET-ui ir IGCR-ui įteikė memorandumus, kuriuose siūloma praplėsti tremtinių savivaldos teises pradėjus veikti IRO, į IRO centrą ir stovyklų administravimą įsileisti daugiau pačių tremtinių, stovyklas grupuoti tautybėm, emigracijos ir kitais klausimais bendradarbiauti su tremtinių komitetais.

Tuo pačiu reikalu lankytąsi Frankfurte ir pas IRO atstovą Shirk.

Memorandumas Tarptautinės Pabėgėlių Organizacijos (IRO) Parengiamajai Komisijai

Turėdami galvoje, kad IRO netrukus bus pavesta pabėgėlių problema ir kad iškyla skubus reikalas atkreipti suinteresuotų organų dėmesį į eilę klausimų, surištų su pabėgėlių ateitimi;

Turėdami galvoje, IRO Parengiamosios Komisijos pirmininko, J.E. Henri Ponsot, pareiškimus tos komisijos posėdyje Ouchy 1947 m. gegužės 2 d.;

Visiškai pasitikėdami būsimąja organizacija, kuri pabėgėliams leis atgauti laisvę ir žmogaus vertę.

Pasirašiusieji turi garbę pateikti Parengiamajai Komisijai šias preliminarines pastabas:

I. Pabėgėlių organizacijų bendradarbiavimai su IRO

Ko veiksmingiausiai turėtų būti užtikrintas veiksmingas IRO bendradarbiavimas su autonominėmis pabėgėlių organizacijomis; pastarosios, suprantama, neturi būti politinio pobūdžio. Tasai bendradarbiavimas, be kitko, turėtų reikštis perteikiant naujausias informacijas apie IRO organų nutarimus bei instrukcijas, o pabėgėlių organizacijos savo ruožtu pavestų IRO dispozicijai savąjį personalą ir visas savo turimasias informacijas. Bendradarbiaujama turėtų būti visuose skaidiniuose, aukščiausiems pabėgėlių atstovams dalyvaujant "patariamuose komitetuose", kurie turėtų būti sudaryti prie IRO.

Reikia pabrėžti, kad toks bendradarbiavimas padėtų IRO atlikti savo darbą taupiau, veiksmingiau ir sparčiau

II.

Kad pabėgėliams būtų garantuotos keturios laisvės, kurias paskelbė velionis JV prezidentas F.D.Rooseveltas, ir kad bendradarbiavimas tarp IRO ir autonominių pabėgėlių organizacijų bei labdaros institucijų būtų veiksmingas, svarbu, kad IRO galėtų užtikrinti pabėgėliams pagrindines teises, kaip: greitas išblaškytų šeimų surinkimas; laisvas darbo pasirinkimas pagal kiekvieno sugebėjimus ir išmanymą; teisė turėti bet kokią nuosavybą, ir t.t. Ypačiai reikia pabrėžti reikalą suteikti pabėgėliams judėjimo laisvę; specialios kelionės ir transporto lengvatos, kiek galima, turėtų buti suteiktos kvalifikuotiems pabėgėlių organizacijų atstovams.

III.

Kadangi kai kurie DP nori grįžti namo, o kiti atsisako repatrijuojami, derėtų tų grupių administravimą pavesti dviem atskirom IRO tarnybom.

Personalui, parinktam iš grįžti norinčių pabėgėlių, jokiu būdu neturėtų būti pavesta rūpintis atsisakančiais grįžti pabėgėliais, ir atvirkščiai. Reikia daboti, kad nebūtų kliudomos pirmosios grupės repatriacinės pastangos, lygiai kaip antroji grupė neprivalo būti spaudžiama ar verčiama grįžti.

IV. Pabėgėlių darbo jėga.

Nors šiuo metu visoje eilėje kraštų trūksta darbo jėgos, labai didelis skaičius DP laikomi stovyklose Vokietijoje, Austrijoje ir kt.; jiems gresia dideli pavojai, kylą iš ilgesnio neveikimo. Atrodo, kad įvairiuose kraštuose trukstamų darbininkų skaičius žymiai didesnis už DP skaičių. Jeigu pastarieji nebus racionaliai panaudojami, tos negerovės prie žasčių norisi ieškoti tame, kad nėra nei suderinto plano, nei tinkamos agenturos praktiškam planui įvykdyti.

IRO darbui tuo atžvilgiu palengvinti, būtų gera prie aukščiau minėtų "patariamųjų komitetų" sudaryti specialias techninikinių ekspertų sekcijas.

Latvių Organizacijų Atstovas
Bendrasis Amerikos Lietuvių Fondas
Kanados Baltų Pagalbos Komitetas
Lenkų Sąjunga Vokietijoje
Lenkų Pabėgėlių Įkurdinimo Taryba
Pagalbos Lenkijai Draugija
Centrinis Ukrainiečių Pagalbos Biuras

Žydų memorandumas IRO komisijai

Palestinos Žydų Agentura savo gegužės 8 d. memorandume IRO Pareng.Komisijai pažymi, jog emigracija yra vienintelis būdas žydų DP klausimui išspręsti.

"Vyriausybės tų kraštų, iš kurių žydai DP yra kilę, kad ir nekliudo jiem grįžti, bet ir nereikalauja jų grąžinti, nes visuotinai pripažįstama, kad mažas žydų, išlikusių Europoje (be Sov. S-gos), procentas vertas specialaus dėmesio. Žydai negali grįžti į kraštus, kurie buvo jų šeimų kapai, jie negali pasilikti ir Vokietijoje, kur gyventojų priešiškumas regimai didėja".

Vienintelis kraštas, į kurį emigruojant galima būtų pakenčiamai išspręsti žydų DP klausimą, PŽA manymu, yra Palestina. Nuo 1946 m. balandžio mėn. apie 25.000 žydų išvykę iš Europos, daugiausia - 14.000 - į... Kipro salos stovyklas, kur sodinami pagauti nelegaliai bandą nuvykti į Palestiną.

Memorandume pažymima, kad prie UNRRA Vokietijoj ir Austrijoj buvo prikomanduoti 165 Žydų Agentūros pareigūnai, ir reiškiama viltis, kad IRO PŽA atstovam teiks tokias pat lengvatas bei pripažins tokį pat statusą kaip ir UNRRA. JV ir britų karinės valdžios Vokietijoj laikančios patarėjus žydų reikalam. Memorandume siuloma prie IRO įsteigti specialų žydų DP skyrių.

Oficialiais skaičiavimų duomenim Europoj esą 440.000 žydų DP, bet iš tikrųjų tas skaičius esąs 15-20 proc. didesnis.

Keno žinioj dabar DP

Anglų okupacinė valdžia susitarė su IRO, kad DP stovyklas administruos kariuomenė (C.C.G.). IRO žinioj bus repatriacija ir emigracija. Prancūzų zonoj klausimas dar neišspręstas. Tačiau ir šios zonos karinė administracija nenori duoti visiškos laisvės IRO, nenori išleisti valstybės valstybėje. Neviešos to nusistatymo priežastys - noras savo kontrolėje turėti ir lėšas ir žmones, nes pati IRO organizacijos pradžia duoda pagrindo baimintis, kad joje gali susisukti lizdus komunistai, taigi iš vienos valstybės agentai. Amerikiečių zonoje stovyklas jau daug kur perėmė savo žinion kariuomenė. Tremtiniai pageidautų būti kariuomenės priklausomybėje. Argumentai: praktika parodė, kad kariuomenė teisingiau supranta tremtinių reikalus nei UNRRA. Ypač tai pajuto tremtiniai, kada kariuomenė panaikino UNRRA-os sugalvotą antrą screeningą. IRO gali juos globoti per pačių tremtinių savivaldas, bet ne per bolševikam dažnai palankius tarnautojus.(E).

UNRRA-os palikimas

UNRRA suruošė kursus DP, kurie galėtų būti įtraukti į UNRRA-os personalą. Kursantus parinko atskirų vietų UNRRA-os vadovybės dažniausiai patiem tremtiniam nieko nežinant.

Kursai turėjo išmokyti jų dalyvius vykdyti screeningą. Per kelias dienas to, žinoma, neišmokysi; bet iš tikrųjų atsargiai buvo stengiamasi patirti dalyvių nusistatymą sovietų, žydų, UNRRA-os atžvilgiu; vienas lektorius (iš Belgijos) ėmė girti socialinio klausimo išsprendimą Sovietų Sąjungoj. Kai klausytojai ėmė juoktis, sumišęs pasiaiškino, kad jis taip šveicarų laikraščiuose skaitęs...

Kursų vadovybė pranešė vietinėm UNRRA-om savo nuomonę apie jos atsiųstus kandidatus.

Ėjo gandai, kad šitie kursų dalyviai norėta įtraukti į UNRRA-os tarnautojus tam, kad mažinant UNRRA-os tarnautojų skaičių galima būtų atleisti paskiau priimtuosius, tokiu budu senieji unrininkai galėtų išlikti nepaliesti.

Likviduojant Münchėno UNRRA, jo komunistuojantieji tarnautojai buvo perkelti į Kemptėną, kur UNRRA-os direktorius išgėręs prisipažino esąs komunistas. Rytojaus dieną jis apgailestavo tai pasakęs. Jis kita proga pareiškė norįs likti su DP ir "jų gerovei" dirbti ir tada, kai jam algos nebemokėsią (E).

Bórinskio nebėr IRO

IRO generalinio sekretoriaus padėjėjas buvo Bórinski, rusų komunistas. Jo pavardė buvo suminėta ir LAIC-o direktoriaus rašte valstybės departamentui. Valstybės departamentas savo atsakyme nepaneigė Bórinskio buvimo IRO ir jo charakteristikos. Su pasitenkinimu galima pranešti, kad mūsų žiniom Bórinskis yra pašalintas (E).

Naikinamos mažos stovyklos

Iš Frankfurto pranešama, kad EUCOM išleido įsakymą kiek galima daugiau zonoj gyvenančių išvietintųjų asmenų sujungti į didelius nuolatinius junginius. Tuo norima mažinti administracijos išlaidas. Mažesnės stovyklos bus panaikinamos ir jų gyventojai pervežami į didelius lagerius. Amerikiečių zonoje jų būsią 6.

Pirmiausia jungiama stovyklos su mažiau kaip 500 gyventojų, tolimuose užkampiuose, stovyklos su mažiau kaip 500 gyventojų, kurių patalpos yra reikalingos karinei valdžiai, tokios stovyklos, kur nėra jokių darbo galimybių arba jos yra labai mažos, ir visos stovyklos su mažiau kaip 500 gyventojų, kur stovyklų išdėstymas sudaro nenormalaus aprupinimo ar jų administravimo problemų.

Už DP stovyklų

UNRRA-os area'os pranešė stovyklų vadovybėm (1947.6.20), kad DP gali pasitraukti iš stovyklų ir gyventi tie asmenys, kurie lanko mokyklas arba ieško darbo. Jie nenustoja DP teisių ir kiekvienu momentu gali grįžti atgal į stovyklą. DP index kortelės paimamos, jų vietoj duodamos pažymėjimas, pagal kurį turi teisę grįžti į stovyklą. UNRRA-os globos nustoja ir gauna vokiškas kortelės.

DP laikraštis vokiškai

Vasario mėn buvo įsteigta amerikiečių zonos DP laikraštininkų sąjunga. Ji rengiasi išleisti informacinį laikraštį vokiečių kalba. Jis informuos apie DP vokiškąją visuomenę. Jame atskiros tautybės turės savo redaktorius ir skyrius. Ilgainiui norima dalį laikraščio spausdinti angliškai.

Kaip vykdomas įsakymas sukilnoti DP

Visa eilė baltų lagerių gavo įsakymus keltis iš dabartinių į kitas, kuriuose bus sutelkiama daugiau. Frankfurte paaiškinta, kad esą norima mažinti lagerių skaičių. Taip pigesnis būsiąs išlaikymas. Memmingene iškėlė tuos, kurie nėra susirišę su pastoviu darbu, už keliasdešimt kilometrų į kitą lagerį, bet davė visai geras viešbučio patalpas. Eichstätheatsižvelgė į lietuvių prašymą palikti vietoje, nes buvusi gimnazija. Tad lietuvių atkėlė dar daugiau, o iškėlė latvius. Žiauriau pasielgė Stuttgarte plk.Gardner. Jis įsakė iškelti Nürtingeno, Neufeno, Kirchheimo, Oberleningeno ir kitas apylinkės stovyklas į Schwäbisch-Gmünd, kur buvo lenkai. Koks lietuviams iš to skirtumas? Pirmiausia, lig šiol jie gyveno atskiruose nameliuose ir turėjo kambarį, o šeimos ir po du. Dabar gyvena kareivinėse, kur vienam kambary yra po 8-14 žmonių, po kelias šeimas su mažais vaikais. Ką tai reiškia, gali suprasti tik tas, kas pats turi mažų vaikų. Žmonės pavasarį buvo gavę daržus, prisisodinę daržovių, kurios dabar būtų didelis priedas prie smarkiai sumažinto maisto. Visa tai turėjo palikti ir vėl išnaujo viską organizuoti, patalpas remontuoti, kai kur blakes dezinfekuoti, vandentiekį taisyti.

Kas yra tas plk.Gordnas, kuris taip griežtai įvykdė perkėlimą. 1946 m. jis Kemptene organizavo su šaudymais ukrainiečių išvežimą į Rusiją. 1946 m. Augsburge jis su UNRRA-os direktorium Vishik'u organi-

zavo screeningą žiauriu būdu. Kai už tai Vishik buvo atleistas, Gardner buvo tik perkeltas į Stuttgartą. Čia jis susibičiuliavo su Orieškinu, sovietų repatriacinės misijos karininku, kuris lankosi pas Gar[illegible].

Tikroji tokio kilnojimo priežastis? Neabejotina įtaka sovietinių misijų kai kuriem am.karinės valdžios (ne tik UNRRA-ai) pareigūnam. Iš antros pusės noras įsiteikti vokiečiams, kurie nori atgauti savo patalpas, paimtas DP reikalam. Yra net kuriozų: Nürtingeno vokiečiai, savininkai tų namų, kuriuose lietuviai gyveno, kreipėsi į burmistrą, kad darytų pastangų palikti taip,kaip yra,nes dabar jie žino kad namai laikomi tvarkingai.

UNRRA-os parama vok.komunistam

Ingolstadte gegužės 1 d. komunistai norėjo suruošti minėjimą. Mieste jie niekur negavo salės, patys vokiečiai jiem nenorėjo duoti. Tada juos priėmė UNRRA-os direktorius ir užleido jiems DP patalpų salę.

IŠVYKSTA Į DARBUS Į ANGLIJĄ

Išvykimas gerokai sulėtėjo, ypač vyrų, kadangi Anglijoje lėčiau vyksta jų skirstymas darbam. Žymiai lengviau su moterim, kurios tuojau skiriamos ligoninių, tekstilės ar namų ukio darbams.

Nuo šio laiko darbo ministerija stato sąlygą, kad į Anglija atvyktų moterys ir vyrai santykiu 1:2, kai tuo tarpu dabar yra priregistruota ir vyksta santykiu 1:4. Užtat forsuojamas moterų verbavimas pabaltiečių tarpe, išplečiamas kitų tautybių moterų tarpe (ir lenkų) ir greitai moterys bus verbuojamos taip pat prancūzų ir amerikiečių zonose.

Amžiaus ribą lyg ir praplėtė nuo buvusių 50 iki 60 mt.amžiaus, tačiau su sąlyga, jei toks asmuo dar darbingas ir priklauso šeimai, kurioje yra ne mažiau dviejų darbingų narių, neturinčių kitų nedarbingųjų narių. Tatai praktiškai tą pakeitimą padaro lygų nuliui. Taip pat našlės motinos, šalia vaikų iki 16 mt., bus užskaitomos aukščiau paminėta sąlyga, taikoma asmenims virš 50 m. amž. Neoficialiai tvirtinama, kad šeimos narių sąvokos klausimas dar būsiąs iš principo svarstomas Londone.

Seedorfo transitine stovykla nuo š.mėn. galo uždaroma, o jos vietoje atidaroma Münster (Westf.stovykla) dabar buv. surinkimo stovykla. Visi transportai eis per Olandiją (Hook of Holand - Haritch).

Į KANADĄ

- Gegužės pabaigoje buvo sudaryti Liubeke sąrašai norinčių vykti į Kanadą miškų darbam. Lietuvių užsirašė 210 vyrų. Liubeke yra įtaisyta į Kanadą vykstantiem pereinamoji stovykla.

- Argentinos konsulas buvo atvykęs į Liubeką rinkdamas žinias apie ūkininkus . Smulkesnių paaiškinimų nedavė. Žadėjosi atvykti dar kartą. Kai kurie jį pažino. Tai buvęs konsulas Kaune.

- Lietuvių tautinių šokių grupė pasirodė YMCA suvažiavime Hannovery, kur buvo atstovai iš Šveicarijos, Olandijos ir Anglijos. Tautiniai šokiai dalyviam patiko.

Ne vienintelis atsitikimas

IP žiniomis Flensburge įvykusioje konferencijoje Schleswigo-Holsteino apygardos aprovizacijos šefas britas kapitonas iškėlė tokį faktą:

Vokiečiai dirbą Hilfsernährungsamte sąmoningai blogino DP maitinimą. Tai, kapitono nuomone, ūkiškai - politinis vokiečių sabotažas. Pasirodo, vokiečiai Milgovą klaidingai informavo apie sandėliuose esančias maisto atsargas ir geresnius produktus skyrė vokiečiams. pav.,

ilgą metą miltus, numatytus DP, skirstė nereguliariai ir ne proporcingai. Bulvių irgi DP ilgą metą negavo. DP bulves valgė vokiečiai, o DP buvo maitinami griežčiais. Tas pat ir su kitais produktais, pav., švaraus cukraus vieton davė nevalytą ar sudrėkintą cukrų. - Keletas vokiečių pareigūnų suimta.

GRAŽINIMO AKCIJA

Rimtas pasikalbėjimas su amerikiečiais dėl grįžimo

1947 m.birželio 10 d. į Hanau stovyklą atvyko USA karininkas DP reikalams kpt.Moses. Jis sukvietęs tautinius komitetus, namų atstovus ir tautinius vadovus kalbėjo repatriacijos reikalu. Pranešimas buvo rimtas ir nuosaikus. Jis pareiškė, kad USA vyriausybė prievarta neveža ir neverčia DP grįžti į savo tėvynes, bet po 2-jų metų globos, dabar atėjęs laikas, kada karinė USA vadovybė laiko savo pareiga įspėti Vokietijoje liekančius DP, jog jų laukia neaiški ateitis. Todėl esą rimtai reikalinga pasvarstyti grįžimo galimumus. Kas nori ir kas gali grįšti, tiems patarė paskubėti, nes kelionei dabar esąs pats geriausias oras;iki birželio 15 d. užsiregistravusieji dar gaus 60 dienų maisto priedą; be to, po birželio 30 d.,kada UNRRA baigs savo veiklą,galima laukti DP gyvenimo sąlygų pablogėjimo.

Nors IRO žada perimti DP stovyklas, bet ši organizacija nebūsianti tokia turtinga, kaip buvo UNRRA, todėl ir jos parama bus labai ribota. Tuo tarpu tėvynėje įstaigose ir įmonėse reikalinga žmonių ir jau repatrijavusieji pabaltiečiai rašą palankiausius laiškus apie įsikurimą.

Padaręs pranešimą atsakinėjo į klausimus.

Plačiau iš lietuvių pasisakė p.J. Jis pareiškė, kad p.karininkas raginąs repatrijuoti, bet mes neturime kur, nes mūsų tėvynę okupavę rusai ir mums nesą ten vietos. Tegul tik rusai pasišalins, tai žmonės neraginami ir net pėsti grįš, nereikalaudami jokio raciono. Dabar repatrijuoti negalime dar ir todėl, kad okupantai laiko savo piliečiais, o pagal Tarybų Rusijos Baudž.Statuto 58 str.,mums gresia mirties bausmė už karo metu pasišalinimą pas priešą. Nors mirties bausmės Rusijoje tariamai pakeista 25 m.darbais stovykloje,bet tai yra lygu mirties bausmei, nes niekas ilgiau 3-5 metų ten išlaikyti negali.

Pranešėjo teigimas, esą repatrijavę baltiečiai įsijungsią į krašto atstatymą, dirbdami savo specialybėje, žemės ūkyje bei fabrikuose, yra nepagrįstas, nes baltiečiai žino, kad rusai dar pirmos okupacijos metu iš Pabaltijo kraštų išgabeno į Rusijos gilumą daug jų kraštų fabrikų, o kas dėl įsikurimo žemės ūkyje, tai iš gaunamų iš tėvynės laiškų matyt,kad okupantas tų kraštų žmones gausiai įkurdina kapinėse.

Teigimas, kad repatrijavusieji profesoriai ir kiti žymūs vyrai rašą savo laiškuose apie palankias gyvenimo sąlygas Pabaltijo kraštuose, tai tokių asmenų repatrijavimo faktai, bent iš lietuvių tarpo - nežinomi. Yra repatrijavę karinių ir kitų teismų baustas kriminalinis elementas ir vienas antras komunistas.

Panašių abejojimų iškėlė ir latviai.

Po tų kalbų kpt. Moses pareiškė Lietuvoje nebuvęs ir gyvenimo sąlygų nežinąs ir todėl negalįs atsakyti. I tai galėtų atsakyti sovietų repatriacinės komisijos karininkai, kurie sutinką atvykti į Hanau ir padaryti viešą pranešimą. Susirinkusių daugumas atsakė, kad su okupantais nenori vesti jokių kalbų, kiti pareiškė noro kalbėtis su jais stebint USA korespondentams.

Kpt.Mosės kalbos įdomiausia vieta ta, jog jis esąs įsitikinęs,kad iš Pabaltijo respublikų, lygiai kaip iš Vokietijos ir kitų okupuotų kraštų, svetima kariuomenė su laiku pasitrauks ir repatrijavusieji drauge su visais tautiečiais turės normalias gyvenimo sąlygas. Po to leido pastatyti klausimą.

P.J. paklausė, kodėl pabaltiečių DP stovyklų neaplanko buv. Pabaltijo valstybių ministeriai, seimų atstovai bei kiti visuomenės veikėjai, o tik rusai. Į tą klausimą kpt. Moses nieko neatsakė, tik palingavo galva.

- Hanau stovykloje buvo pasiūlyta sudaryti repatriacinę komisiją. Jos nesudarius, UNRRA-os teamas pagrasino: jeigu tokia komisija nebus sudaryta, tai turės atsakyti tautiniai vadovai. Tada buvo sudaryta, bet ji neturi ką veikti, nes niekas nesiregistruoja grįžti.

TREMTINIŲ DVASINIAI REIKALAI ŠVIETIMAS, AUKLĖJIMAS

Kardinolo Griffino laiškas Kan. Kapočiui

Tautinis delegatas kan. Kapočius gegužės 3 d. parašė Anglijos kardinolui Griffinui laišką išvykstančių į Angliją lietuvių ir kunigų reikalu. Kardinolas prašomas priimti savo globon lietuvius tikinčiuosius ir kunigus, rekomenduoti juos Anglijos episkopatui ir lietuviam kunigam leisti aptarnauti savo tautiečius. Birželio 9 d. kard.Griffinas atsakė šio turinio laišku: "Aš noriu Jums užtikrinti, kad aš ir visi šio krašto vyskupai padarysime viską, kas jų galioje, kad pagelbėtų lietuviam, kurie atvyksta į šį kraštą ir mes esam laimingi patyrę, kad juos atlydi keletas lietuvių kunigų. Aš noriu Jus užtikrinti, kad jie bus nuoširdžiai priimti ir padarysime jiems viską ką tik galėsim. Su maloniais linkėjimais ir laiminimu Jums visiems".

Lietuviai vyskupai išvyko į Anglų zoną

Į Angliją, manoma, netrukus bus paimtos ir šeimos. Kad lietuvių vaikai neliktų be sutvirtinimo, Tautinis Delegatas kreipėsi į lietuvius vyskupus, prašydamas juos tai atlikti. Vyskupai Dr.Brizgys ir Dr. Padolskis lanko dabar stovyklas ir teikia sutvirtinimo sakramentą.

Vyskupas Būčys pakviestas į Vokietiją

Šiais metais numatomom kunigų rekolekcijom pravesti yra pakviestas iš Romos vysk.Būčys. Šiom dienom tautinis delegatas gavo atsakymą, kad jo kvietimą priima, tačiau formalumams palengvinti, prašo oficialaus kvietimo per Jo Šventenybės Sekretariatą. Tikimasi, kad atvykęs aukštasis svetys aplankys ir ne vieną lietuvių stovyklą.

Kaip atrodo vyskupo atsilankymas pas tremtinius

Vysk.Padolskis lankėsi Flensburgo stovykloje birželio pabaigoje. Ties iškilmingais vartais jį sutiko vokiečių parapijos klebonas prel. Hellmann su kitu vokiečių kunigu, lietuvių stovyklos klebonas kun. Klimas ir gausi stovyklos visuomenė, tiek katalikai, tiek protestantai. Visų vardu ganytoją pasveikino prie vartų gen.Daukantas. Nulydėtas į stovyklos koplyčią ganytojas tarė paguodos žodį. Tytojaus dieną atlaikė pamaldas ir 26 vaikučiam suteikė sutvirtinimo sakramentą. Po pietų buvo stovykloje atsisveikinimo arbatėlė, kurioje be stovyklos vadovybės ir visuomenės atstovų dar dalyvavo vokiečių parapijos klebonas Hellmann, Mil.Gov.atstovas Ltn.Col.O.S.Steel.Flensburgo miesto burmistras Reise ir kt.

Baigėsi tropinių ligų kursas DP gydytojams

Lietuvių Gydytojų Sąjunga, buvo suorganizavusi DP gydytojams devynių dienų tropinių ligų kursą, kurį skaitė Tübingeno universiteto profesorius Dr.Fischer. Šis kursas yra neprivalomas dalykas vokiečių universitetuose, skaitomas visą semestrą.

Kursuose dalyvavo per 80 įvairių tautybių gydytojų, daugiausia lietuvių.

Kursų metu prof.pademonstravo daug preparatų mikroskopais ir epidiaskopu.

Kursantai gavo UNRRA išduotus ir prof.Fischer pasirašytus pažymėjimus.

Įkurtas Lietuvių Tremtinių Baleto Teatras

Š.m. birželio 9 d. Augsburge įvyko Lietuvos valstybės teatro baleto artistų tremtyje suvažiavimas. Nutarta suburti visas liet.baleto pajėgas ir sudaryti nuolatinį tremtinių baleto teatrą.

Pirmam spektakliui numatyta trijų veiksmų, Delibes baletas "Coppelia", kuris jau pradėtas repetuoti. Dekoracijų ir kostiumų eskizus sutiko padaryti dail. dek.V.Andriušis ir darbą pradėjo. Dirigentu pakviestas ir sutiko būti muz.A.Kučiūnas. Apgyvendinimo, maitinimo ir darbo sąlygas sudarė Augsburgo Hochfeldo lietuvių komitetas. Baleto teatro įkūrimą pritaria ir remia liet.tremtinių bendruomenės vyriausi organai.

DP reprezentacinis pasirodymas amerikiečių karininkų ramovėje

Augsburgo amerikiečių karininkų ramovėje birželio 2 d. UNRRA Area Welfare Offiser Miss L. Fite iniciatyva amerikietėm poniom buvo suruoštas DP reprezentacinis pasirodymas.

Šio pasirodymo tikslas buvo supažindinti amerikietes su DP,kad jos, kaip pati miss L.Fite pareiškė, pažinusios, padėtų DP programoje.

Ištaigingoje klubo salėje susirinkus nemažam skaičiui amerikiečių, penkios DP tautybės - estai, latviai, lietuviai, ukrainiečiai ir lenkai - atliko poros valandų programą.

Lietuviams gražiai atstovavo Augsburgo lietuvių baleto trupė - seserys Drazdauskaitės, Sadzevičiūtė ir Modzeliauskas, pašoko tautiniais motyvais stilizuotą "Bernelio belaukiant", ir Augsburgo lietuvių gimnazijos mokiniai, gražiai atlikę "Ziogelį" ir "Maluną".

Baigus įvairią daugiausia iš šokių susidėjusią programą, amerikietės buvo pakviestos į šalutinėj, kiek per ankštoj patalpoj rūpestingai įruoštą minėtų tautybių liaudies meno parodėlę.

Atsidėkodamos amerikietės visus DP pasirodymo dalyvius pavaišino ledais ir pyragaičiais. Tuo metu jos pačios su matomu susidomėjimu apžiurinėjo parodą. Jas ypatingai interesavo rankdarbiai, kaip rankšluosčiai, staltiesės, tautiniai kostiumai ir kitoki audiniai, gintaro ir medžio dirbiniai, smutkeliai, koplytėlės, "Vargo mokyklos" reprodukcijos. Daug eksponatų buvo pasiūlyta nupirkti. Pati paroda visuomenės dėmesiui buvo perkelta į Haunstetteno lietuvių stovyklą.

Lietuvių reprezentavimasis, lyginant su kitais pasirodžiusiais, buvo vykęs.

Lietuvių opera anglam

Lietuvių tremtinių opera gastroliuoja po lietuvių kolonijas su "Sevilijos kirpėju". Detmolde dalyvavęs operos spektaklyje baltų tremtinių centrinės tarybos pirmininkas anglas G.Lamout Watt pakvietė operą surengti spektaklį anglų kariam.

Kaip Joninės tremtiniai šventė

Joninės mėgstamiausia ypačiai latvių liaudies šventė, kuri negali apsieiti be laužo, dainų, šokių. Flensburgo latviai tremtiniai pasikvietė ir lietuvius. Vakare užkurė laužą, atviram lauke dainavo ir šoko tautinius šokius pakaitomis su lietuviais. Po laužo pasivaišinimas. Bet kiekviemas turėjo atsinešti ir savo lėkštę ir stiklą ar puoduką alui ir užsikąsti, kas ką turi. Bendras buvo tik alus.

TREMTINIŲ SUVAŽIAVIMAI

Metinis inžinierių suvažiavimas

Gegužės 17 ir 18 d.d. Augsburge įvyko Lietuvos Inžinierių Tremtinių Draugijos metinis, jau antrasis tremtyje, suvažiavimas. Šiuo metu draugija trijose zonose turi 15 skyrių su 330 narių. Apie 100 inžinierių yra dar išsibarstę.

Gegužės 17 d. buvo suvažiavimo atidarymas, kuriame dalyvavo visų tremtinių centrinių organų bei eilės profesinių draugijų atstovai.

Suvažiavimo metu buvo surengta gyvenamų namų konkurso projektų paroda. Buvo išstatyta 6 premijuoti, jau galutinai atlikti, 5 perkami ir keletas įdomesnių nepremijuotų projektų. Atskirą skyrių parodoje sudarė Augsburgo, Nürtingeno technikos mokyklų ir Kempteno aukštųjų statybos kursų brėžiniai, iš kurių galima buvo matyti, kokia programa einama. Parodą papildė išleistieji techniškieji leidiniai ir Vilniaus bei kitų Lietuvos vietų architektūros vaizdų rinkinys. Be to, parodą buvo dekoruota Augsburgo medžio meninių dirbinių dirbtuvės labai gražiais ir įdomiais lietuviškais kryžiais, koplytėlėmis, dubenimis ir t.t. Šie dirbiniai jau turi nemažą pasisekimą tremtyje ir Amerikoje. Parodos atidarymo metu buvo skaitoma paskaita apie Vilniaus arhitektūrą ir lietuviškąjį stilių.

Antroji diena buvo paskirta darbo posėdžiams. Perrinkta tie patys valdomieji organai.

Iš skyrių pranešimų paaiškėjo, kad nedirbančių inžinierių beveik nėra. Bene didžiausią darbo sritį dabar sudaro švietimas: dirbama DP universitetuose, technikos, amatų mokyklose, įvairiausiuose technikiniuose kursuose ir gimnazijose. Nemaža dalyvauja visuomeniniame veikime ir administracijoje. Bet gana maža dalis gali dirbti tiesioginį techniškąjį darbą. Profesinių žvilgsniu daugumas tų švietimo, administracijos darbų yra inžinieriui... "ašaros, o ne specialybės darbas".

Palyginti nemaža yra pasirodę technikinių leidinių, bet tai išimtinai asmeninės iniciatyvos rezultatai. Draugija išleido rotatorium spausdinamo žurnalo "Inžinieriaus kelio" 7 numerius.

Draugijos suruoštas gyv. namų konkursas sukėlė dideli susidomėjimą ne tik inžinierių tarpe, bet ir visuomenėje. Centriniai tremtinių organai visokeriopai remia šią akciją ir panašus konkursai bus ruošiami toliau. Vienas iš jų, pav., bus kambarių įrengimas lietuviškame stiliuje. Čia butų proga ir menininkams pasireikšti..

Tarp įvairių ateities darbų numatyta intensyviau įsijungti į planavimo ir pasiruošimo darbus sugriautai tėvynei atstatyti pagal atitinkamą programą.

Nutarta ateityje daugiau rūpintis technikos ir ypač amatų mokyklom. Prieita išvada, kad turi būti ruošiamas skirtingo tipo amatininkas, nei kad buvo lietuvoje daroma. Reikia ruošti pramoninius amatininkus. Savo gamyboje visiškai savarankus amatininkai negali konkuruoti su pramonės gamyba. Kur negalima sudaryti amatų mokyklų, steigtini kursai, bet su didesniu valandų skaičiumi. Dabar numatoma gimnazijose įvesti amatų mokymą. Šią akciją įpareigojami inžinieriai remti.

LD 76
1947, Nr.7(20)

Žemės ūkio darbuotojų sąjungos suvažiavimas

Birželio 10 d. Hanau lietuvių stovykloj įvyko Lietuvių Tremtinių žemės ūkio darbuotojų sąjungos skyrių atstovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo 10 skyrių atstovai. Buvo išklausyta agr. Petrušausko pranešimas apie mirusius žemės ukio darbuotojus: buv. Lietuvos Respublikos prezidentą agr.A.Stulginskį, buv.Lietuvos žemės ūkio ministerį agr.J.Krikščiūną ir kt.

Priimtos rezoliucijos: 1) kreiptis į viso pasaulio išeivijoj esančius lietuvius, kad jie dar aktingiau prisidėtų prie Tėvynės vadavimo, nes Lietuva dabar gyvena žiauriausias savo istorijoj dienas; 2) padėkoti VLIK'ui, Vykd.Tarybai, pasiuntinybėm už aktingą veikimą Lietuvos reikaluose.

Į naują S-gos Centro Valdybą išrinkti: agr.Virbickas, agr.Vaitekūnas, agr.Gilvydis, ūkin.Jonynas, ukin.Dementis; į revizijos komisiją: agr.Daugėla, agr.Butkus ir ūkin. V.Žemaitis.

AUKŠTIEJI TREMTINIŲ SVEČIAI

Amerikos Raudonojo Kryžiaus Pirmininkas lietuvių tarpe

S.m. gegužės 24 d. Hanau stovykloje lankėsi Raudonojo Kryžiaus prezidentas Mr.Basil O'Connor. Atvažiavo [illegible] iš Raudonojo Kryžiaus Konferencijos Paryžiuje. Ji pasitiko iš Frankfurto atvykę USA Armijos štabo viršininkas gen.ltn.C.R.Huebner, DP skyriaus viršininkas plk.S.R.Mickelson. Be to, buvo atvykę daugelis kitų aukštų pareigūnų ir įvair.korespondentų.

Jo priėmimas buvo suruoštas lietuvių salėje. Mickelson pristatė gen.ltn.Huebner ir Raud.Kryžiaus prezidentą Mr.O'Connor. Mr. O'Connor savo trumpoje kalboje pareiškė, kad amerikiečių vaikučiai taip pat mokosi, kaip ir DP, tik geresnėse sąlygose, kurias jis šiandien matęs. Amerikos vaikai supranta benamių vaikų vargą ir ilgesį savo tėvynės, todėl jie DP mokiniams šia proga siunčia dovanų po vieną mažą siuntinuką. Amerikos Raud.Kryžius padedąs visiems į vargą patekusiems ir ypač supranta benamių dalią. Aukštasis svečias dėkojo už gražų jo sutikimą ir palinkėjo geresnės ateities DP mažiesiems.

Po to lietuvių stovyklos vadovas dr.A.Gylys visų tautybių vardu pasakė kalbą, kurioje padėkojo aukštam svečiui už dovanas ir iškėlė tremtinių atsiradimo aplinkybes.

Apaštališkojo Vizitatoriaus Vokietijai ir III Misijos Šefo, vyskupo A.Muencho vizitas Hanau

S.m.birželio 1 d. Hanau lietuvių stovyklą oficialiai vizitavo Apašt.Vizitatorius Vokietijai ir III Misijos Šefas vyskupas Aloyzas Muenchas. Šitas vizitas Hanau buvo padarytas kaip visiems lietuviams, esantiems Vokietijoje.

Belaukdama aukštojo svečio, stovykla tinkamai pasiruošė ji priimti. J.E. už stovyklos ribų pasitiko apie 100 dviratininkų ir atlydėjo ligi iškilmingų vartų stovykloje. Čia ji pasveikino stovyklos vadovas dr.Gylys. Nuo vartų ligi bažnyčios buvo išrikiuoti skautai. Organizacijų vėliavų, dvasiškijos ir didelės minios J.E.palydėtas ligi bažnyčios. Čia [illegible]utinis delegatas kan. Kapočius ir vietos klebonas perskaitė savo raportus. Atsakydamas J.E. pasidžiaugė lietuvių organizuotumu ir giliu tikėjimu. Per pontifikalines mišias gražiai giedojo "Dainavos" ansamblis.

Po pamaldų UNRRA'os teatro salėje įvyko J.E. pagerbti akademija. Stovyklos vadovas dr. Gylys tarė į J.E. ilgesnį žodį, kuriame buvo pažymėta, kad J.E.laimingu būdu atstovaująs dvi pasaulio galybes, kurios esančios Roma ir Vašingtonas. Nušvietė lietuvių tautos kančias abiejų